

Truslen fra øst: Kina og Rusland

Vi lever i et asiatisk århundrede. Asien bliver det nye centrum for verdens økonomiske og politiske udvikling. Det er nu klart at dem, der havde håbet på demokratiske reformer i Kina, tog fejl. Samtidig har de sidste fem år afsløret en russisk ambition om at være en stormagt og en spiller og til dels modspiller på den internationale scene. Hvad betyder det for dansk udenrigspolitik?

Coronakrisen har indtil videre styrket både Kina og Rusland verdenspolitisk. Kina brugte krisen til at gøre kort proces med demokrati-aktivisterne i Hongkong, og de har klaret sig økonomisk langt bedre igennem krisen end Vesten. Rusland brugte krisen som røgslør til at sikre sig selv magten frem til 2036. Begge magter står stærkt et halvt år inde i pandemien overfor de vestlige lande.

For Søren Espersen (DF), tidligere formand for Udenrigspolitisk Nævn, er det dog klart Kina, der er den reelle trussel.

”Jeg mener, at det, der sker i Kina, er det altafgørende. Jeg hører til dem, der mener, at vi har alt for meget fokus på Rusland,” siger han og afviser samtidigt farer fra Rusland.

Rusland har slet ikke kapacitet til at true Vesten, mener Søren Espersen:

”Kina derimod er en helt anden trussel. Hver femte uge sprøjter de et

nyt krigsskib ud fra et værft. De arbejder på højtryk på to hangarskibe. De opruster som vanvittige.”

Og, siger Søren Espersen, asiaterne er helt med på, hvad den oprustning betyder: ”Ude i Asien ved de godt, hvad det er for en trussel, Kina udgør”

Martin Lidegaard er enig i, at Kina udgør en stigende trussel og at landet er kommet styrket ud af pandemien.

”Kina er hjem for hver femte beboer på kloden. Kinas økonomi vil være større end USA’s indenfor kort tid. Kina udgør naturligvis ikke en konventionel trussel imod Danmark. Det er en lang mere subtil og værdibaseret udfordring, som Kina præsenterer os for.”

Pandemien har ændret Danmarks forhold til Kina, mener Michael Aastrup Jensen:

”Pandemien har været en øjenåbner for mange, også hr og fru Jensen, når det kommer til Kina. Det er meget klart nu, at Kina er et land, der agerer ekstremt aggressivt og samtidig ekstremt lukket.”

Ifølge ham kalder Kinas opførsel på en respons fra Vesten:

”Vi har set Kinas udenrigspolitiske dominans blive bygget op over især de sidste ti år. Det har også gjort, at mange lande – og især EU – blandt andet har været nervøse for at sige landet imod, fordi Kinas betydning bare er vokset og vokset, ikke mindst på det

handelsmæssige. Og det har haft konsekvenser for de få lande, der har været ude at sige noget. De er blevet ramt voldsomt hårdt økonomisk i forhold til for eksempel handel.”

Han mener, at coronavirussen har anskueliggjort, at grænsen for landets ageren er nået:

”Kina har holdt WTO ude af landet i flere måneder, de har holdt smitten skjult, læger er forsvundet på gaden, de har undertrykt oplysninger.”

Aastrup Jensen fortsætter: ”De agerer voldsomt autoritært, og det går ikke i 2020, hvor vi lever i en global landsby. Det tror jeg, vi har fået øjnene op for. Det går ikke bare at sige ’nå, men det er da altid noget, at vi handler godt med Kina, nu må vi se om vi via frihandler kan få lukket op for en skov af mennesker, der gerne vil have mere demokrati i Kina’. For selv om den skov var der, så ville den aldrig nå at spire – der ville blive lagt låg på. Den ville forsvinde med det samme.”

Langvarig værdikamp

Martin Lidegaard mener ikke, at man skal forsøge at holde Kina udenfor.

”Jeg ønsker ikke at isolere Kina. Donald Trump var ude med, at alle virksomheder, der ikke bojkottede Huawei, ville blive bojkottet af USA. Men tre måneder senere måtte USA foretage en smertefuld og pinlig 180-gradersvending på spørgsmålet. Man kan ikke undgå at have en dialog med Kina,” siger han med henvisning til den amerikanske administrations problemer med at implementere et solidt regelsæt omkring en bojkot af den kinesiske techgigant.

”Så vi må insistere på, at Kina følger samme regler som alle andre. Og kineserne er jo også afhængige af verdensmarkedet. De skal levere fremgang til deres befolkning, og derfor skal de have adgang til markederne. Det vil sige, at vi også har fat i en vis legemsdel på dem her. Og derfor skal arbejdet i de internationale organisationer som Verdenshandelsorganisationen, WTO, prioriteres.”

Kina har traditionelt respekteret de internationale love, påpeger Martin Lidegaard, men nu står vi med et Kina, der fører en hårdere værdikamp internationalt, end hvad vi har set før:

”Det er nu en mere pinagtig og meget svær udfordring at gå til. For vi kan ikke sanktionere os ud af problemerne. Kina er jo ikke det eneste land med store problemer med frihed, demokrati og menneskerettigheder, se Saudi-Arabien for eksempel. Hvis vi kun kunne handle med dem, der lignede os selv, kunne vi lave en nordisk frihandelszone. Og dét er der ikke meget perspektiv i. Så denne kamp er længere og sværere. Det vil kræve, at vi opbygger stærke institutioner, og der vil være tale om en århundreder lang værdikamp,” siger Martin Lidegaard.

Sammen mod Kina

Næstformand for Udenrigspolitisk Nævn Michael Aastrup ser gerne stærkere metoder taget i brug. Han peger på to prioritetsområder, når det kommer til den danske respons overfor Kinas opførsel:

”Vi skal for det første have EU med så langt som muligt. Og dér er der faktisk noget bevægelse. Og jeg tror også

godt, at vi kan gå ind og få EU til at være mere standhaftige i forhold til Kina. Men vi vil aldrig få EU med derhen, hvor jeg ønsker. Fordi der er syd- og østeuropæiske lande, der, for at sige det ligeud, er i lommen på Kina. De har billige lån for eksempel, fordi Kina ejer noget kritisk infrastruktur. Så de pågældende lande tør ikke.”

Ved siden af EU-sporet skal vi for det andet lave en koalition af ligesindede lande, der tør mere.

Derfor skal Danmark, ifølge Aastrup Jensen, søge at indgå i en koalition af andre lande, der tør være mere faste i kødet overfor Kina: ”Ved siden af EU-sporet skal vi lave en koalition af ligesindede lande, der tør mere. Du har set, at lande som Sverige, Storbritannien, Holland, Canada og USA har været villige til at ændre deres retorik på det seneste. Og der synes jeg, at vi skal tilslutte os dem og sige, at det Kina gør, og den måde Kina gør det på, det må altså stoppe.”

Michael Aastrup Jensen mener, at der er et afgørende perspektiv i at være flere:

”Det ville gøre det sværere at lave modsanktioner, end når det bare er lille Danmark, der står og mener et eller andet. Når man er mange, der er standhaftige og forholdsvis stærke, så er det sværere for Kina at lave modsanktioner på det. Jeg er ikke afvisende overfor det, som Storbritannien lige har gjort, nemlig vedtaget Magnit-skij-sanktioner imod Kina. Det kunne være rigtigt interessant at bruge overfor Kina, ikke fra Danmarks side ale-

ne, men fra EU’s side eller i samarbejde med større grupper af andre lande. Altså målrettede personlige sanktioner imod hovedaktører i Beijing. Fordi de vil jo alle sammen gerne bruge deres penge i Vesten, og kan de ikke det, så gør det ondt.”

Rusland – ven eller fjende?

Kampen imod kinesiske dominans er en, som Søren Espersen er klar til at tage, men han foreslår andre midler:

”Den eneste virkelige måde, hvorpå vi kan hamle op med kineserne, er, at vi har USA, NATO, Rusland og Japan i alliance. De er alle sammen demokratiske stater, sådan forholdsvis, nogle mere end andre, og vi har også en kulturel fælles måde at tænke på. Men det skal kun ske, hvis Europa er i stand til at klare sig selv militært.”

Og det betyder helt anderledes store investeringer i militæret.

”Vi må og skal op på to procent af BNP i forsvarsudgifter. Det er det, NATO-medlemskabet bygger på, og det har vi skrevet under på. Og så vil vi også kunne vi klare os selv,” siger Søren Espersen.

”Vi må selv klare vores flådeaktiviteter i Østersøen, vi skal genopføre ubådseskadren, og vi skal øge vores tilstedeværelse i Arktis. Og det er jo er vores opgave, både Østersøen og Arktis. Og det kan vi økonomisk også godt klare. De amerikanske skatteydere er sure over, at de stenrige stater i Europa bare lader stå til, mens USA bruger 3-4 procent af BNP på forsvaret.”

Og måske skal Ruslands annektering af Krimhalvøen fra Ukraine i 2014 ikke have lov til at spolere den geostra-

tegiske interesse, som Espersen mener, at Danmark bør have i Rusland:

”Der var 8-10 år, hvor vi havde flådeøvelser med russerne, det var i 90’erne og i 00’erne. Men på grund af Krim og Ukraine stoppede det. Det er måske for lille en ting til at ødelægge forholdet,” indvender Søren Espersen.

Ruslands opførsel overfor Vesten handler nemlig i virkeligheden mere om russisk indenrigspolitik end trusler mod Vesten, siger Søren Espersen:

”De foretager chikaneflyvninger, hvor vi skal på vingerne. Det er irriterende, og der er lige nu flere end under Den Kolde Krig. Men det er Putins måde at sige, at han har tjek på Vesten. Det er den måde, han trives på. Det er også den måde, han får den tillidserklæring fra vælgerne, at han kan regere, til han dør.”

Men i militær forstand er Rusland ikke noget at frygte for NATO-medlemmerne, påpeger Espersen: ”Rusland er ingenting i forhold til NATO. NATO er Rusland militært 15 gange overlegne, og Tyskland alene kommer snart til at matche Rusland militært.”

Martin Lidegaard er enig i, at man ikke kan se Rusland som en territorial trussel:

”Det er forkert at se Rusland som en konventionel militær trussel, det er de ikke. Men de fører en gedulgt krigsførelse med cyberangreb og andre former for ukonventionelle angreb. Og så har Putin sat sig for at destabilisere nørømråderne omkring Rusland.”

Men Rusland har ikke nogen interesse i optrapning, siger Lidegaard:

”Rusland bliver heller ikke i fremti-

den en konventionel trussel. NATO’s kapacitet er så mange gange større end Ruslands, at de ikke har nogen interesse i optrapning. Rusland har store dele af deres ressourcer i Arktis, for eksempel. Det kræver ro på det område at udvinde dem. Jeg er moderat optimist, når det kommer til at håndtere situationen omkring Rusland.”

Vi skal derfor fastholde linjen overfor Putin, mener Martin Lidegaard. ”Jeg opfatter ham som en mafiaboss, som i mange år har fulgt sine egne snævre interesser. Men det er vigtigt at huske, at han ikke er eksponent for hele Rusland. Og derfor skal vi fortsætte det brede diplomatiske arbejde overfor hele Rusland, det vil sige udvekslinger, kultursamarbejde og så videre.”

Med de grundlovsændringer, som Putin lige har fået vedtaget, så sidder han solidt i sadlen indtil 2036, og Xi Jinping sidder på livstid.

Mens coronakrisen ifølge Michael Aastrup Jensen ikke har forandret forholdet mellem Rusland og Danmark, så har den gjort, at Rusland og Kina er rykket tættere sammen.

Og det huer ham ikke: ”Min frygt er, at Rusland og Kina bliver allierede. Det er jo virkelig skræks scenariet – vi har for eksempel allerede set fælles militære øvelser. Det er det værste, der kan ske. Begge lande begynder at agere mere og mere udadvendt, som stormagter, der gerne vil være globale supermagter. Det er meget alarmerende.”

Og der er en farlig ubalance i forhold til Vesten, påpeger Aastrup Jensen:

”Med de grundlovsændringer, som Putin lige har fået vedtaget, så sidder han solidt i sadlen indtil 2036, og Xi Jinping sidder på livstid. Det er fuldstændig stabilt, og de kan styre, som de har lyst til. Og det er totalt farligt,

ikke mindst når man ser på, hvem der er Vestens leder, og hvordan han i øvrigt er. Der er en farlig ubalance. I Europa står vi med rette og ryster lidt i bukserne”.

○○○